

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
Loretánské nám. 5, 118 00 Praha 1
tel.: +420 224 182 366, fax: +420 224 182 491
www.mzv.cz

Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2021

CZECH REPUBLIC
HUMANITARIAN AID

Operační strategie humanitární pomoci ČR na rok 2021

Účelem operační strategie je vymezit hlavní cíle, tematické priority a geografické zaměření humanitární pomoci ČR v roce 2021 na pozadí globálních humanitárních potřeb a přijatých mezinárodních závazků a stanovit kritéria pro maximálně účelné a efektivní rozhodování o podpoře z rozpočtu na humanitární pomoc MZV ČR.

Úvod

Posláním humanitární pomoci je záchrana lidských životů a snižování utrpení lidí postižených přírodní či průmyslovou katastrofou, konfliktem, nuceným vysídlením, závažnou epidemií nebo i komplexním souběhem různých krizových aspektů, které vedou k dlouhodobé zranitelnosti. Poskytování humanitární pomoci do zahraničí je založeno na základní solidaritě mezi lidmi i národy a na mezinárodně stanovených zásadách a koordinačních mechanismech.

Pandemie COVID-19 během roku 2020 prokázala zásadní význam humanitární pomoci i mezinárodního humanitárního systému, ale také důležitost prevence, připravenosti a odpovědnosti jednotlivých zemí.

Česká republika jako vyspělá země a člen Evropské unie i OECD reflektuje své mezinárodní závazky v humanitární oblasti. Proto také vláda ČR každoročně vyčleňuje prostředky na humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí a Ministerstvo zahraničních věcí reflektuje své humanitární závazky a priority v roční Operační strategii.

1. Globální humanitární situace, potřeby a výzvy

Přestože v roce 2020 v humanitární oblasti dominují zdravotnické i komplexnější sociální, výživové a ekonomické dopady pandemie COVID-19, hlavní a dlouhodobé humanitární výzvy jsou nadále spojeny s konflikty, dlouhodobou bezpečnostně-politickou nestabilitou a v rostoucí míře i dopady klimatických změn. Všechny tyto aspekty mají za následek rozsáhlé nucené vysídlení více než sta milionů lidí, ať již v hranicích vlastního státu (vnitřní vysídlení) nebo za jejich hranicemi (uprchlíci). Spolu s vysídlením roste i podvýživa, kterou je ohroženo přes 100 mil. lidí v 53 zemích zejména v Africe; mezi nejohroženější patří také populace v Afghánistánu, Jemenu a Sýrii.

Velký počet, rozsah a dlouhodobý charakter řady krizí zejména v subsaharské Africe a v zemích Blízkého východu jsou dále z humanitárního hlediska komplikovány fragmentací aktérů konfliktů a nestability, rozšířeným nerespektováním Mezinárodního humanitárního práva (IHL), zejména pokud jde o ochranu civilního obyvatelstva a základní civilní infrastruktury, jako jsou nemocnice nebo školy. S tím souvisí též zhoršený přístup humanitárních pracovníků k lidem, kteří potřebují pomoc, a tím i omezená možnost vyhodnocování a naplňování jejich potřeb. Tzv. humanitární prostor dále omezují i dopady sankčních režimů a protiteroristických opatření i skutečnost, že v řadě zemí světa dochází k ostrakizaci občanského sektoru, včetně místních i mezinárodních humanitárních nevládních organizací.

Třetí okruh výzev a potřeb souvisí s tím, že i vlivem výběrové medializace jsou některé humanitární krize nebo jejich fáze globálně více viditelné (např. první fáze přírodních katastrof a rozsáhlejší epidemie potenciálně ohrožující i vyspělé země), jiné zcela opomíjené (např. interní a přeshraniční krize). Podobně jsou při reakci snadno opominutelné i některé skupiny příjemců (např. vnitřně vysídlení a handicapovaní lidé).

Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA) ve svém celkovém **globálním humanitárním výhledu k 30. září 2020** konstatuje, že závažnými humanitárními krizemi je postiženo **63 zemí a celkem 443 mil. lidí** (tj. třikrát více než o rok dříve). Potřeby pomoci na rok 2020 byly vyčísleny na 30 mld. USD, se započítáním Globální výzvy na

COVID-19 a mimořádných výzev na pomoc Libanonu, PAÚ a Venezuele pak 39 mld. USD. Z toho donoři zatím pokryli 12,89 mld. USD (32 %), dalších 6,5 mld. USD poskytl bilaterálně mimo rámec této výzvy. Z finančního hlediska jsou nejlépe pokryty důsledky krize v Iráku, Libyi a Sýrii. Mezi nejvíce donory opomíjené naopak patří venezuelská regionální krize, Haiti, Jordánsko a Libanon (zejména po navýšení o dopady výbuchu v Bejrútu) a dílčí krize v Africe (regionální uprchlické krize v Burundi, Jižním Súdán a Konžské demokratické republice).

Ústřední fond pro reakci na katastrofy (CERF) od začátku roku 2020 do konce září rozdělil na podfinancované a nové krize celkem 630 mil. USD a ve stejném období od donorů obdržel 495 mil.

Tzv. sdílené fondy pro jednotlivé země (CBPF), které v rámci reformy rozvojového a humanitárního systému OSN začaly sloužit jako důležitý nástroj koordinace humanitární odezvy, získaly za stejné období 726 mil. USD a alokovaly 497 mil. USD, prakticky rovným dílem mezinárodním a místním NGOs a agencím OSN. Z 18 fondů je největším syrský regionální, afghánský a fondy pro Jižní Súdán a Súdán.

Lze očekávat, že globální humanitární výzvy na rok 2021 budou v podobném či nadále rostoucím rozsahu.

2. Mezinárodní zásady a systémy poskytování humanitární pomoci

Poskytování humanitární pomoci se globálně řídí základními humanitárními principy **lidskosti** (cílem je záchrana lidských životů), **neutrality** (pomoc se poskytuje výhradně na základě potřeby), **neutrality** (humanitární pomoc nestraní žádnému aktérovi příp. konfliktů) a **nezávislosti** (pomoc se neřídí politickými ani jinými zájmy dárce ani příjemce).

Globální humanitární systém a vůdčí role OSN v něm jsou zakotveny v rezoluci Valného shromáždění OSN č. 46/182. Koordinaci humanitárních aktivit a obhajobu humanitárních zásad, dostupnosti humanitární pomoci, jejího financování a ochrany humanitárních pracovníků zastává **Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA)**, pod nímž působí CERF a také tematický (clusterový) koordinační systém etablovaný vždy dle potřeby v místech humanitární odezvy. OSN zajišťuje komplexní vyhodnocování humanitárních potřeb, vyhlašuje humanitární výzvy na jejich financování a ustavuje struktury (sdílené fondy) pro koordinovanou implementaci pomoci. Významný podíl na realizaci humanitární pomoci mají specializované agencie a programy OSN, z nichž hlavními partnery pro ČR jsou:

- **UNHCR** – Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, garant a vůdčí implementátor Globálního kompaktu pro uprchlíky;
- **UNICEF** – Dětský fond OSN, zaměřen na děti a ženy, vodu a sanitaci a výrazně novátorský v součinnosti se soukromým sektorem;
- **WFP** – Světový potravinový program, vedle potravinové pomoci zajišťuje logistiku HP OSN, má též významnou roli ve vyhledávání, rozvíjení a implementaci obsahových i procesních inovací, i díky Akceleratoru inovací v Mnichově.
- **UNDRR** - Organizace OSN pro snižování rizika katastrof a odolnost zajišťuje implementaci Globálního rámce ze Sendai pro DRR a odolnost na období 2015 - 2030¹.

Mimo systém OSN, ale v těsné součinnosti s ním působí:

- **IOM** – Mezinárodní organizace pro migraci, jejíž přidanou hodnotou jsou široké vlastní implementační kapacity a kombinování humanitárních aktivit v místě s podporou repatriace, stabilizace navrátilců a legální migrace.

¹ Globální rámec byl přijat na 3. světové konferenci ke snižování rizika katastrof v japonském Sendai v březnu 2015, navazující indikátory v listopadu 2016; ČR se na formulaci globálního rámce i indikátorů aktivně podílela.

Dalším významným humanitárním aktérem je také **Evropská unie**, která je jednak substantivním finančním přispěvatelem, zároveň však disponuje také několika nástroji pro vyhodnocování zranitelnosti a navazujících humanitárních potřeb i kapacitami pro rychlou koordinaci poptávky a nabídek pomoci i její realizaci v místě. Rámec pro společnou implementaci humanitární pomoci v rámci sdílené pravomoci EU s členskými státy tvoří **Evropský konsensus o humanitární pomoci**. EU se rovněž věnuje problematice návaznosti humanitárních a rozvojových aktivit (nexus) i dopadům sankcí na poskytování humanitární pomoci.

V oblasti **Mezinárodního humanitárního práva** i při odezvě na humanitární potřeby v konfliktech a při řešení i prevenci katastrof v místním měřítku je významným aktérem Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, zejména pak Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC) a Mezinárodní federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce (IFRC).

3. Humanitární pomoc ČR v roce 2021

3.1 Zakotvení humanitární pomoci ČR

Humanitární pomoc ČR se řídí **zákonem o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí** z roku 2010.² Humanitární pomoc (*dále HP*) je v něm definována jako souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí zasažených mimořádnou událostí (zejména přírodní katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem), jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům.

Jak vyplývá z uvedené definice, humanitární pomocí ČR se rozumí jak **okamžitá reakce na ad hoc katastrofu přírodní či lidmi způsobenou (včetně konfliktů)**, tak **následná pomoc při obnově** základních životních podmínek. Součástí humanitární pomoci ČR je rovněž **prevence a snižování rizika katastrof (DRR)** a zvyšování odolnosti vůči nim, a také **pomoc při vleklých (komplexních) humanitárních krizích**.

V tomto zákoně jsou stanoveny též hlavní **gesce v oblasti HP**, kdy MV ČR odpovídá za případné poskytování humanitární pomoci v zemích EU a Evropského hospodářského prostoru, zatímco MZV ČR v ostatních zemích světa.

Do třetice zákon rovněž stanovuje **hlavní formy** humanitární pomoci, které se nijak neliší od mezinárodních standardů, od materiální, přes expertní po finanční pomoc.

Ve **Strategii zahraniční rozvojové spolupráce ČR 2018 – 2030³** je ve vztahu k humanitární pomoci zvýšený důraz kladen na vzájemnou **návaznost a synergie humanitárních a rozvojových aktivit** (Humanitarian – Development, event. též Peace Nexus, tzv. triple nexus) v bilaterální i multilaterální rovině, která může přispívat k celkovému **posilování odolnosti** zemí a regionů zranitelných z hlediska klimatických jevů i bezpečnostních rizik. Zvláštní pozornost v této oblasti je věnována prioritním zemím dvoustranné rozvojové spolupráce⁴ a dalším křehkým zemím, které představují prioritu zahraniční politiky ČR⁵.

² Zákon č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, účinný od 1. 7. 2010.

³ Schválena usnesením vlády č. 591 z 21. 8. 2017, viz www.mzv.cz/rozvoj.

⁴ V období 2018 – 2023 Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie.

⁵ Mj. tzv. specifické země ZRS ČR – Afghánistán, PAŮ, Ukrajina a země se specifickými potřebami stabilizace, na něž vláda vyčlenila zvláštní prostředky, jako jsou Irák, Sýrie a Sahel, resp. Afrika.

ČR se samozřejmě při poskytování humanitární pomoci hlásí k zásadám **Dobrého humanitárního dárcovství (GHD)**⁶ i k závazkům na kvalitní poskytování pomoci, které jsou shrnuty v iniciativě vyspělých donorů **Grand Bargain**⁷.

3.2 Cíle a priority humanitární pomoci ČR

Hlavním **cílem** humanitární pomoci ČR, který se neliší od globálního zasazení, je přispívat k záchraně lidských životů, omezení utrpení lidí, ke snižování jejich zranitelnosti a jejich rychlé stabilizaci a posilování odolnosti obyvatelstva, zemí a regionů ve vztahu ke katastrofám i konfliktům.

Díličními cíli jsou: včasná a účelná odezva z hlediska potřeby a přidané hodnoty ČR; koherence s bilaterálními rozvojovými aktivitami (včetně aktuálního úsilí o integrovaná řešení s koherentními cíli, tematickými prioritami, aktéry a finančními nástroji); budování místních kapacit a odolnosti, se zvláštním zřetelem k obzvláště zranitelným skupinám obyvatelstva a regionům cílové země; průběžná spolupráce s dalšími donory, zejména s EU a s prioritními partnery OSN; příspěvek mezinárodnímu úsilí o respektování IHL a mezinárodních zásad poskytování HP, zejména v zájmu zajištění dostupnosti pomoci pro potřebné a ochrany zranitelného obyvatelstva i humanitárních pracovníků před násilím.

Mezi hlavní **tematické priority** HP ČR patří snižování rizika katastrof, připravenost a odolnost, na kterou se ČR zaměřuje v rámci obnovy po katastrofách (stavební aj. technologická opatření) i v samostatných preventivních opatřeních ve formě budování veřejných systémů a kapacit i osvěty veřejnosti. Další tematické priority navazují na prioritní okruhy stanovené i v bilaterální rozvojové spolupráci, a to zaměřením na přístup k vodě a sanitaci, ke zdravotní a nutriční péči a ke zdrojům obživy zejména v oblasti zemědělství, včetně adaptace na dopady klimatické změny (zejména sucho).

Vzhledem k omezeným finančním objemům i rozšířené spolupráci s českým i místním neziskovým sektorem se ČR zároveň ve všech tematických prioritách zpravidla zaměřuje na výrazně marginalizované geografické oblasti a v jejich rámci na obzvláště zranitelné obyvatelstvo – s důrazem na osamělé děti, samoživitelky s dětmi, osamělé seniory a handicapované osoby. V této oblasti bude také přednostně podporovat inovativní programy založené na širším zapojení příjemců do vlastního designu, realizace i vyhodnocení dopadů pomoci.

Mezi **geografické priority** v kontextu koordinace donorů i celkových zahraničněpolitických priorit budou i nadále patřit **prioritní země bilaterální ZRS ČR**, v nichž bude MZV v součinnosti s ČRA dbát na řádnou návaznost humanitárních a rozvojových aktivit, jakož i na podporu místních kapacit a budování integrovaných řešení. Cílem je posilování připravenosti, managementu rizik a odolnosti, a to ve vztahu k ad hoc katastrofám i dlouhodobým dopadům klimatických změn a nuceného vysídlení v důsledku regionální nestability či dopadů změn klimatu. **Etiopie, Kambodža a Zambie** budou opět zařazeny do dotační výzvy na **DRR a odolnost, Etiopie se Zambií** i do výzvy zaměřené na **komplexní krizi**. Všechny prioritní země budou zařazeny do dotační výzvy na pokračující odezvu na dopady pandemie COVID-19.

⁶ Deklarace „Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship“ byla přijata skupinou dárcovských zemí a EK 17. 6. 2003; další dárci se přidávali individuálně (ČR v r. 2006); EU přijala deklaraci kolektivně v rámci schválení Evropského konsensu o humanitární pomoci v roce 2007.

⁷ Dokument „Grand Bargain“ představuje souhrn námětů na zefektivnění globálního humanitárního systému zejména v působnosti jednotlivých dárcovských států i humanitárních organizací s důrazem na oblast financování humanitární pomoci (nevázanost, předvídatelnost, zaměření na místní potřeby, víceleté financování, inovativní formy, snižování administrativní zátěže).

Mezi další cílové země HP ČR s potřebou stabilizace budou nadále patřit **Sýrie, Irák a uprchlíci** z těchto zemí v sousedství (v návaznosti na příslušné asistenční programy, pro Sýrii na léta 2020 - 21, pro Irák na léta 2018 – 21) a region **Sahel** (v návaznosti na strategii podpory v letech 2018 – 21, s důrazem na Mali a Niger). V souvislosti s konfliktem a nuceným vysídlením bude v návaznosti na Plán ZRS pokračovat také humanitární asistence **Afghánistánu a Ukrajině**.

3.3 Formy a nástroje HP ČR

ČR, podobně jako jiní dárci, využívá tři základní formy poskytování humanitární pomoci:

- 1) **finanční** (peněžní dary mezinárodním organizacím, granty místním nevládním organizacím a dalším institucím v cílových zemích, vázané peněžní dary vybraným zdravotnickým a sociálním zařízením, dotace českým humanitárním neziskovým organizacím, souhlasy s čerpáním pro ZÚ ČR v cílové zemi; včetně inovativních forem přímého financování humanitárních potřeb příjemců formou cash for work, mikrograntů či voucherů v rámci podpořených projektů NNO i MeO) – ve všech fázích HP;
- 2) **materiální** (v součinnosti s generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru - GŘ HZS, se Správou státních hmotných rezerv – SSHR, případně s firmami a oborovými asociacemi zejména ve zdravotnické oblasti v rámci humanitární výjimky ze zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, evt. materiální komponent projektů neziskových organizací a materiální pomoc zakoupená v místě ze strany ZÚ ČR v zahraničí) – zpravidla v rámci okamžité pomoci, stabilizace a obnovy;
- 3) **expertní** (rovněž v součinnosti s GŘ HZS, MŽP a dalšími relevantními resorty a institucemi i se zahraničními a místními partnery) – zejména v rámci okamžité pomoci (záchranníci, zdravotníci, logistická podpora), a posilování odolnosti/prevence katastrof (zejména odborníci na organizování záchranného systému, včetně příslušné legislativy).

Hlavním hlediskem pro volbu základní formy a příslušného nástroje je hledisko účelnosti, hospodárnosti a efektivity při naplnění zjištěných potřeb. Sekundárně je třeba přihlížet i k rozpočtovým pravidlům, zejména pokud jde o zapojení ZÚ ČR a českých subjektů (hranice účetního a kalendářního roku).

V rámci expertní a materiální pomoci vysílané z ČR se MZV i GŘ HZS MV ČR orientují zejména na Mechanismus civilní ochrany EU, jehož prostřednictvím dochází transparentně k propojení potřeb cílové země s nabídkami pomoci, přičemž Evropská komise zároveň poskytuje grant na zajištění přepravy a v případě velké katastrofy s masivní odezvou též vysílá podpůrný koordinační tým. ČR si také nadále udržuje certifikaci OSN (Insarag) pro velký vyprošťovací tým (Heavy USAR Team), který může být nasazen vcelku nebo po částech zejména v případě zemětřesení.

3.4 Kritéria rozhodování o poskytnutí humanitární pomoci

Vzhledem k tomu, že globální humanitární potřeby vysoce přesahují možnosti humanitárního rozpočtu MZV ČR i kapacit pro realizaci HP ČR, ale také vzhledem k mezinárodním závazkům a apelům ohledně předvídatelné, substantivní a dle možnosti víceleté pomoci, je třeba humanitární odezvu ČR aktivně prioritizovat. Základní kritéria, kterými budou poměřovány náměty pomoci bilaterální i multilaterální, jsou stanovena v návaznosti na strategický rámec i hlavní cíle humanitární pomoci ČR, při zachování souladu s mezinárodními humanitárními principy:

- ✓ **potřeba:** rozsah a dopady krize, kapacity a zájem postižené země, soulad s jejími prioritami, resp. s mezinárodními plány pomoci;
- ✓ **schopnost účelné realizace a přínos ČR:** tematické zaměření odpovídající prioritám a schopnostem ČR, ověření implementační partneri (přítomnost v místě odezvy, předchozí zkušenosti), koordinace s ostatními donory, kvalita a účelnost pomoci;
- ✓ **možnost integrovaného řešení:** návaznost na předchozí bilaterální HP, stávající bilaterální či multilaterální programy HP, ZRS, TRANS, včetně programů MV, možnost komplexních partnerství, realizace humanitárně-rozvojového a stabilizačního nexu;
- ✓ **průřezově:** dobrá správa (respektování zásad HP a IHL, podpora místních kapacit); respektování lidských práv a genderové rovnosti (včetně zaměření na obzvláště zranitelné skupiny a jejich integraci, sociální ochranu a posílení jejich soběstačnosti a svépomoci – zejména v návaznosti na Akční plán k implementaci agendy Ženy, mír a bezpečnost, Akční výzvu k vymýcení genderového násilí v humanitárních krizích a na Chartu k začleňování osob s postižením do humanitární odezvy); šetrnost k životnímu prostředí (včetně dopadů klimatických změn a podpory snižování rizika katastrof, připravenosti a odolnosti v návaznosti na Globální akční rámec ze Sendai).

3.5 Rozpočet na humanitární pomoc v roce 2021

Na humanitární pomoc ČR poskytovanou do zahraničí byla pro rok 2021 schválena částka **220 mil. Kč**⁸. Kromě toho bude do humanitárního rozpočtu zahrnuta část prostředků pro Sýrii dle usnesení vlády č. 587/2019⁹ (předběžně min. 20 mil. Kč), pro Irák dle usnesení vlády č. 824/2017 (předběžně 15 mil. Kč) a na asistenci Africe (předběžně min. 20 mil. Kč) – vše zejména na dotační projekty. Výhledově budou k rozpočtu na rok 2021 připojeny též účelově vázané nároky z nespotřebovaných výdajů z roku 2020; půjde zejména o prostředky určené na realizaci programu MEDEVAC, které v důsledku pandemie COVID-19 nemohly být vyčerpány v roce 2020 a budou převedeny do roku 2021.).

Z hlediska načasování spolupráce budou v **I. čtvrtletí 2021** realizována **dotační výběrová řízení** na projekty okamžité a stabilizační pomoci, na pomoc zemím s komplexními problémy a na snižování rizika katastrof (DRR) a odolnost v nejvíce zranitelných prioritních zemích dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce ČR (Etiopie, Kambodža, Zambie). V gesci ORS MZV nebo ČRA bude rovněž vyhlášena výzva na pokračující projekty odezvy na COVID-19 ve všech prioritních zemích dvoustranné ZRS ČR, které byly v roce 2020 realizovány v návaznosti na usnesení vlády č. 407/2020 a 531/2020. Cílové země všech dotačních programů byly konzultovány též s humanitární pracovní skupinou Fóra pro rozvojovou spolupráci (FoRS).

Výzva	Země	Prostředky (mil. Kč celkem / 1 dotace)
Okamžitá a stabilizační pomoc	Sýrie, Irák, Jordánsko, Libanon (včetně uprchlíků a navrátilců i obnovy Bejrútu)	50/5 Sýrie z prostředků dle UV 587/2019 Irák z prostředků UV 824/2017
Komplexní krize	Afghánistán, Barma/Myanmar, Etiopie, Sahel, Ukrajina, Zambie (včetně uprchlíků z/do)	40 / 5 Sahel z prostředků dle UV 169/2020
DRR a odolnost	Etiopie, Kambodža, Zambie	10 / 2

⁸ Usnesení vlády ČR z 8. června 2020 č. 618 k dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráci v roce 2021 a ke střednědobému výhledu jejího financování do roku 2023.

⁹ Usnesení vlády ČR z 26. srpna 2019 č. 587 o pokračování humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2020 – 2021.

COVID – follow-up UV 407 a 531/2020	BaH, Gruzie, Kambodža, Moldavsko, Ukrajina; Etiopie, Zambie (pouze follow-up 2020)	30 / 5 evt. konsorcium 10
--	--	---------------------------

V I. – II. čtvrtletí budou realizovány aktivity navazující na přísliby ČR z roku 2020 (zejména 20 mil. Kč pro Sahel jakožto víceletý závazek na léta 2018 – 2021) a rovněž dlouhodobější podpora zemím s komplexními problémy jako je Afghánistán nebo Ukrajina, včetně případné pokračující odezvy na dopady pandemie COVID-19 v nich.

V případě nečerpání z rezervy na ad hoc katastrofy a nedočerpání prostředků na humanitární dotace budou **ve II. čtvrtletí** zahájeny navazující humanitární aktivity vyznačené jako priority v příloze č. 2. Zároveň bude zvážen finanční příspěvek na společné aktivity s dalšími donory, zejména případné partnerství pro humanitární inovace v oblasti DRR, jehož úspěšný průběh by mohl být zúročen během českého předsednictví v PS COHAFA.

V červenci bude v návaznosti na operační strategii provedeno **střednědobé vyhodnocení** čerpání humanitárního rozpočtu i globálních humanitárních potřeb.

Dle jeho výsledků a v závislosti na stavu disponibilních prostředků budou **ve III. – IV. čtvrtletí** přednostně podpořeny aktivity humanitárních fondů a agencí OSN (**CERF, OCHA, UNHCR, UNICEF, WFP, evt. UNDRR**) a **IOM**, s důrazem na podfinancované a opomíjené programy a na tematické priority v oblasti potravinové pomoci a výživy (evt. v kombinaci výživy a vzdělávání zranitelných dětí) i v oblasti DRR a odolnosti.

Během celého roku bude k dispozici dostatečná **finanční rezerva pro reagování na ad hoc katastrofy**, epidemie či jiné naléhavé humanitární krize.

Časový a finanční výhled realizace HP v roce 2021

Termín	Částka (Kč)	Způsob využití	Příjemce
I. – IV. čtvrtletí	45.000.000	Ad hoc humanitární krize (průběžně dle potřeb)	OSN, IOM, ICRC/IFRC, NGOs, GŘ HZS, lokální partneři
I.čtvrtletí	50.000.000 (vč. SY a IQ) 40.000.000 (vč. AFR) 30.000.000 10.000.000	Dotační řízení: Okamžitá pomoc Komplexní krize COVID-19 follow-up DRR a odolnost	NGOs registrované v ČR s místními partnery
I. - II. čtvrtletí	20.000.000 18.000.000 10.000.000 5.000.000 3.000.000	Závazky z roku 2020, pokračující náměty: Sahel (Mali, Niger) Jemen Afghánistán Ukrajina BaH	WHH, UNICEF ICRC, WFP UNHCR Místní NNO UNDP
III. – IV. čtvrtletí*	44.000.000	Další náměty ZÚ, mezinárodní spolupráce	ICRC, IOM, UNHCR, UNICEF, UNRWA, WFP, CERF, UNDRR, místní NGOs
Celkem	220.000.000 HP		
Další prostředky	20.000.000 Sýrie 15.000.000 Irák 20.000.000 Afrika	Dotační řízení	NGOs registrované v ČR s místními partnery

*) na základě střednědobého vyhodnocení humanitárních potřeb v červenci 2022 a disponibilních zdrojů

3.6 Kontrola (monitoring, evaluate)

MZV ČR bude využívat všechny dostupné možnosti kontroly podpořených humanitárních aktivit s cílem získat poznatky o účelnosti využitých nástrojů, o výsledcích, zamýšlených i nezamýšlených dopadech a navazujících potřebách, včetně možnosti integrovaných řešení na přechodu mezi humanitární a rozvojovou spoluprací; a zároveň v zájmu transparentnosti a zodpovědnosti vůči příjemcům pomoci i českým daňovým poplatníkům a české vládě.

Bilaterální monitoring bude realizován v součinnosti se zastupitelskými úřady ČR v zahraničí, v prioritních zemích dvoustranné ZRS ČR též v součinnosti s Českou rozvojovou agenturou s cílem dosažení koherence mezi humanitárními a rozvojovými aktivitami. V cílových zemích programů mezinárodních partnerů budou využity jejich interní kapacity a případné donorské mise (v roce 2021 např. odložená mise ICRC do Etiopie).

Komplexní a případně též výrazně inovativní humanitární aktivity budou zařazovány do Plánu evaluací. V roce 2021 tak proběhne vyhodnocení tříleté realizace specifického dotačního programu na podporu snižování rizika katastrof a odolnost, na příkladu celkem tří víceletých projektů v Kambodži. Výsledky této evaluace budou využity při dalším koncipování aktivit v tomto prioritním tématu české humanitární pomoci. ČR se bude rovněž zapojovat do společných evaluací s jinými donory, v roce 2021 zejména v rámci vyhodnocování humanitární a humanitárně-rozvojové odezvy na pandemii COVID-19 v součinnosti s etablovanou Globální evaluační koalicí pro COVID-19 pod hlavičkou Evalnetu OECD/DAC.

Při realizaci kontroly formou monitoringu i evaluací bude MZV ČR zároveň usilovat o přímou odezvu příjemců pomoci a o zapojení a případné další budování místních evaluačních kapacit v cílové zemi.

3.7 Koordinace a partnerství

MZV ČR bude i nadále při realizaci humanitární pomoci dbát na **součinnost** se zákonným spolugestorem humanitární pomoci poskytované do zahraničí (**MV – GŘ HZS**) a na vzájemnou informovanost, synergie a koherenci s dalšími humanitárně zaměřenými programy v gesci MV (**Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC a migrační program Pomoc na místě MV**), včetně evt. společného vyhodnocování potřeb i realizací. V případě potřeby zajištění dodávky materiální pomoci z ČR bude rovněž pokračovat spolupráce s **Ministerstvem obrany** (přeprava) a se **Správou státních hmotných rezerv** (komodity).

ČR bude i nadále soustavně spolupracovat s **českými, místními i mezinárodními neziskovými humanitárními organizacemi**, jejichž přidanou hodnotou je zpravidla kvalitní zapojení místních příjemců do identifikace potřeb a realizace pomoci a využívání efektivních a inovativních forem pomoci. Zejména s českými humanitárními NNO se MZV ČR vedle dotačních projektů zaměří i na spolupráci v rovině strategické a osvětové, a to jak ve vztahu k integrovaným řešením a rámcovým partnerstvím, tak v oblasti dopadů sankcí a prevence zneužití neziskových organizací a veřejných sbírek na podporu terorismu a praní peněz.

Zejména v zemích s obtížným humanitárním přístupem, kde má zásadní význam dodržování zásad mezinárodního humanitárního práva, bude ČR nadále spolupracovat rovněž s **ICRC a národními asociacemi Červeného kříže a Červeného půlměsíce**. ČR bude jako v předchozích letech usilovat též o pokračování transparentní a předvídatelné spolupráce s hlavními mezinárodními humanitárními organizacemi a programy, zejména s **UNHCR, IOM, UNICEF a WFP**.

V kontextu posíleného angažování ČR v Africe a zejména v **Sahelu** bude ČR pokračovat v mapování, koordinaci a případné společné realizaci humanitárních a humanitárně-rozvojových aktivit také s vybranými členskými zeměmi EU, zejména s **Dánskem, Francií, Německem a Španělskem**.

V perspektivě blížícího se českého předsednictví v Radě EU bude ČR rovněž pokračovat v započaté spolupráci se současným předsednickým triem **Německo – Portugalsko – Slovinsko**, a to zejména pokud jde o navazující priority programu pracovní skupiny pro humanitární a potravinovou pomoc COHAFA. **S Německem** budou v první polovině roku 2021 prozkoumány možnosti spolupráce též v oblasti **humanitárních inovací**, konkrétně v kontextu každoroční výzvy na inovační projekty Německého institutu pro výzkum vesmíru (DLR – viz www.dlrideaspace.de), kde by obě země ve vzájemné součinnosti mohly podpořit např. řešení v oblasti DRR pro některou ze společných prioritních zemí jako je Zambie. Další potenciální oblastí spolupráce s Německem či celým předsednickým triem, která bude během roku 2021 blíže prozkoumána, je možnost rozšíření evropské služby Copernicus o dimenzi vnější krizové asistence, případně i s napojením na v Praze sídlící systém Galileo.

V rámci OECD/DAC bude MZV ČR dle svých kapacit pokračovat zejména ve spolupráci s Mezinárodní sítí pro konflikty a křehké země (INCAF) na operacionalizaci Doporučení OECD/DAC k trojitému nexu, včetně případné návazné spolupráce s vybranými partnery přímo v konkrétních cílových zemích (např. Iráku, Jemenu, Sahelu nebo Sýrii).

3.8 Komunikace

Humanitární události globálního významu (Světový humanitární den, mezinárodní dny uprchlíků, DRR; donorské konference) i relevantní bilaterální akce (návštěvy, semináře, prezentace výstupů z humanitárních evaluací) budou zakotveny v Plánu komunikace a cíleně prezentovány na webu (www.mzv.cz/pomoc) i sociálních sítích MZV.

MZV ČR se dle svých kapacit bude nadále podílet na evropské komunikaci iniciativy Team Europe, včetně její humanitární dimenze a včetně prodloužení této komunikace do cílových zemí humanitární pomoci a k relevantním mezinárodním partnerům a rovněž k české veřejnosti.

Operační strategie i její střednědobé vyhodnocení, stejně jako všechna dílčí rozhodnutí o poskytnutí humanitární pomoci budou publikovány v ČR i v příslušných výkaznictvích EU a OSN.

V součinnosti s realizátory i se ZÚ ČR v cílových zemích humanitárních aktivit budou získávána a veřejně prezentována relevantní data, obrazová dokumentace a příběhy podpořených lidí. MZV bude rovněž aktivně pracovat s odezvou české veřejnosti na jednotlivé humanitární krize a aktivity.

MZV ČR bude aktivně využívat příležitosti k prezentaci humanitárních cílů a potřeb i humanitárních aktivit ČR v Radě pro ZRS, v Parlamentu ČR i v kontextu formálního a neformálního globálního vzdělávání v ČR a EU.

Přílohy:

- 1. Přehled humanitární pomoci poskytované v r. 2020 (k 31. 10.);**
- 2. Námetý na poskytování humanitární pomoci v r. 2021**